

Varför använder vi inte de urbana grönområdena?

Lucas Dawson, Marine Elbakidze, L E Kraft van Ermel, Ulf Olsson, Yfke P. Ongena, Christina Schaffer, Karl-Erik Johansson

Vi använde en online enkät för att identifiera vad som hindrar människor från att besöka grönområden i svenska städer och vem som upplever flest problem. Totalt 2806 respondenter från 208 (av 290) kommuner genomförde undersökningen.

De flesta respondenterna identifierade få eller inga problem.

Nedskräpning, vandalism och tidsbrist var de vanligaste identifierade problemen.

Ålder, koppling till naturen, avståndet till grönområden och hur ofta man besöker dem var viktiga faktorer som påverkade sannolikheten att uppfatta problem i grönområden.

Introduktion

Urbana grönområden (UG) erbjuder många viktiga ekosystemtjänster i städer och främjar både fysiskt och mentalt välmående. Att bibehålla sådana områden och maximera dess fördelar för en växande och alltmer diversifierad stadsbefolkning är ingen lätt uppgift för stadsplanerare. Utöver att säkerställa både tillgång av och tillgänglighet till grönområden av hög kvalitet är det även en utmaning att få stadens befolkning att välja att besöka dessa platser.

Tidigare studier har ofta utforskat olika faktorer som påverkar användningen av grönområden, men få har fokuserat på de faktorer som begränsar användarnas besöksvilja.

Våra forskningsfrågor var:

1. Vad upplever människor som de främsta hindren för att använda urbana grönområden i Sverige?
2. Vilka är de viktigaste faktorerna kopplade till de uppfattningar som begränsar användningen av dessa områden?

Vi definierade begränsande faktorer som sådana som uppfattades direkt hindra användningen (t.ex. för avlägset beläget osv.), samt problem som upplevdes göra besök i grönområden mindre angenäma (t.ex. nedskräpning, störande beteenden etc.).

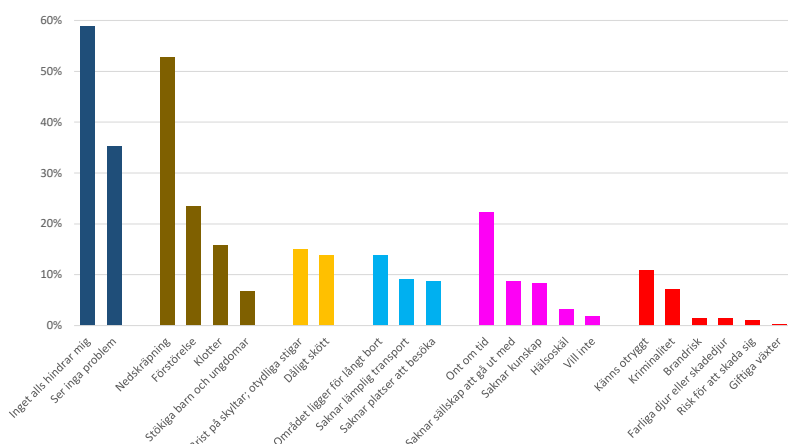
Vi genomförde en online-enkät för att kartlägga människors uppfattningar om och preferenser av urbana grönområden, samt ställde frågor om respondenternas bakgrund och personliga egenskaper som ålder, kön, utbildning och inkomst. Undersökningen inkluderade två frågor relaterade till hinder: "Vad hindrar dig från att besöka natur- och grönområden i och runt din stad ofta?" och "Vilka slags problem finns det i natur- och grönområden i och runt din stad?". Respondenterna kunde välja flera svar av 22 möjliga hinder (se Tabell 1) och föreslå egna hinder.

Tabell 1. Begränsningsvariabler grupperade i sex huvudteman relaterade till störande beteende, underhåll, tillgänglighet och tillgång, personligt relaterade hinder, säkerhet och inga upplevda begränsningar

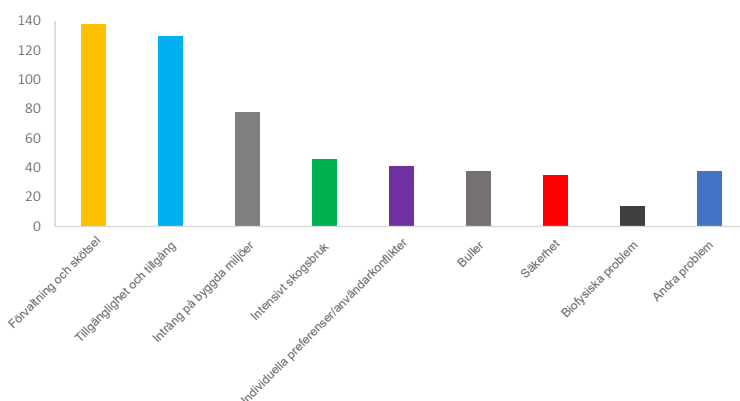
Störande beteende	Nedskräpning Vandalism Graffiti Bullriga barn och tonåringar
Underhåll	Brist på skyltar Otydliga stigar Ogräs och överväxt
Tillgång och tillgänglighet	Avstånd Brist på lämplig transport Brist på platser att besöka
Personligt relaterade hinder	Brist på tid Brist på sällskap att besöka grönområden med Dålig kunskap om var man kan gå, vad man kan se och göra Hälsoproblem Vill inte
Säkerhet	Känns osäkert Används för kriminella aktiviteter Brandrisk Farliga djur och skadegörare Risk för att bli skadad Giftiga växter
Inga upplevda begränsningar	Inget hindrar mig Jag upplever inga problem

Figur 1. Peri-urbant område vid havet. Foto: Pixabay.

Figur 2. Frekvens av svar per begränsning. Begränsningar är tematiskt grupperade i "Inga upplevda begränsningar" (mörkblå), "Störande beteenden" (brun), "Begränsningar relaterade till förvaltning och skötsel" (orange), "Tillgångs- och tillgänglighetsbegränsningar" (ljusblå), "Personliga begränsningar" (rosa) och "Säkerhetsrelaterade begränsningar" (röd).

Figur 3. Frekvens av begränsningsteman identifierade från fritextsvar. Många svar relaterade till mer än ett tema.

Huvudsakliga begränsningar för användare av UG i Sverige

Vår studie visade att de flesta respondenter uppfattade få eller inga begränsningar. De vanligaste förekommande upplevda begränsningarna var nedskräpning, vandalism och brist på tid, medan relativt få respondenter upplevde tillgång-, tillgänglighets- eller säkerhetsbekymmer som begränsningar.

Säkerställa tillräckligt utbud av tillgängliga urbana grönområden

Våra resultat tycks bekräfta att det finns ett tillräckligt utbud av urbana grönområden i Sverige – en övervägande andel av respondenter uppfattar få eller inga begränsningar relaterade till användning (Figur 2). Dock fick vår undersökning många inskrivna kommentarer som antyder att grönområden i Sverige är otillräckliga med tanke på det stora antalet människor

som vill använda dem. De grönområden som människor vill använda mest är ofta svårtillgängliga för de som saknar bil. Många respondenter identifierade också begränsningar relaterade till det intensiva skogsbruket samt till att den bebyggda miljön breder ut sig på grönområdets bekostnad (Figur 3).

Sammanfattningsvis visar resultaten på de ökande utmaningarna stadsplanerare står inför på grund av pågående demografiska trender, inklusive urbanisering och befolkningsökning. Dessa står i strid med globala politiska ambitioner för mer förtätade städer, t.ex. FN:s New Urban Agenda. Det ökade trycket på urbana grönområden är redan en uttalad oro i Sverige och i andra nordiska länder, där dagens mestadels tillräckliga utbud riskerar att gradvis försvinna på grund av fortsatt expansion och förtätning av den bebyggda miljön.

Vi ser därför ett behov av att bevara och förbättra såväl större skogar som naturreservat belägna längre från stads-kärnorna, i s.k. peri-urbana områden, där det finns tillräckligt med utrymme för ett större antal användare. Men det finns även ett behov av mer centralt belägna områden såsom parker av olika storlekar, inklusive mindre kvartersparker.

Våra statistiska analyser avslöjade fyra nyckelfaktorer som verkar ha särskilt stor påverkan på uppfattningen om flera begränsningar i Sverige:

Ålder – yngre vuxna användare, särskilt i åldern 18–40 år, var mer benägna att uppfatta tillgång-/tillgänglighetsbegränsningar och var mer benägna att identifiera flera personliga begränsningar jämfört med äldre grupper, inklusive brist på tid.

Naturanknytning – respondenter med en starkare anknytning till naturen var mycket mer benägna att uppfatta begränsningar såsom nedskräpning, vandalisering och graffiti (kopplat till störande). Respondenter med en svagare anknytning till naturen var mer benägna att hänvisa till personliga begränsningar såsom hälsoproblem eller brist på någon att gå tillsammans med. Dessa respondenter var också mycket mer benägna att hävda att de inte ville besöka grönområden, även om få faktiskt valde detta svar.

Avstånd – respondenter som bodde längre från grönområden uppfattade fler begränsningar och avstånd verkade påverka uppfattningen om begränsningar mer generellt, medan de som bodde närmare var mer benägna att uppfatta färre eller inga begränsningar.

Frekvens av användning – de som använde grönområden oftare var mer benägna att säga att ingenting hindrar dem, medan mindre frekventa användare var mer benägna att uppfatta flera tillgångs-/tillgänglighets- och säkerhetsrelaterade hinder. Mindre frekventa användare var också mycket mer benägna att uppfatta personliga begränsningar såsom brist på tid, brist på någon att gå tillsammans med och brist på kunskap om var man ska gå och vad man ska göra där.

Att maximera samhällsnyttan av urbana grönområden

Våra resultat kring störande beteenden och förvaltningsrelaterade begränsningar antyder att grönområdesanvändning i Sverige skulle kunna förbättras genom insatser på förvaltningsnivå. Sådana insatser kan innefatta utbildning och förebyggande åtgärder för att minska nedskräpning, vandalisering och graffiti. Även snabbare svarstider för att ta itu med dessa problem när de inträffar, samt förbättrad skyltning och tydligare stigar kan vara förhållandevis enkla sätt att positivt påverka människors vilja att besöka grönområden.

Ändå indikerar våra resultat att vissa grupper är mindre benägna att vilja besöka grönområden och/eller mer benägna att uppfatta olika personliga begränsningar relaterade till dess användning. Deltagarna i studien menar att det beror på brist på tid, brist på kunskap om vart man ska bege sig och vad man ska göra där, och brist på någon att gå med. Ansträngningar för att adressera sådana personliga

begränsningar kan vara ”långt hängande frukter”. Till exempel skulle utvecklingen av olika öppna, gruppbaseade aktiviteter kunna motverka begränsningar relaterade till brist på sällskap och stimulera sociala kontakter och integration mellan olika grupper. Sådana insatser skulle kunna vara användbara för de som använder grönområden minst ofta och som är mer benägna att se personliga hinder. Utbildningskampanjer riktade mot yngre människor kan också vara viktiga i detta avseende. Detta är särskilt betydelsefullt med tanke på att engagemang i naturen ses som en förutsättning för att möta miljökriser såsom klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. Mer generellt finns det ett behov av att få en djupare förståelse för de personliga och/eller psykologiska drivkrafterna bland olika grupper.

Slutsatser

Våra resultat belyser att olika grupper kan ha starkt skilda uppfattningar om begränsningar relaterade till användningen av urbana grönområden. Detta

Figur 4. Cyklande studenter i en stadsskog, Uppsala. Foto: Jenny Svennäs-Gillner.

understryker ett behov av att integrera flera perspektiv i planeringen av grönområden och att främja engagemanget från lokalsamhället för att främja social sammanhållning. Dock visar vår studie också behovet av ytterligare forskning för att navigera konflikter mellan globala politiska ambitioner som stöder alltmer kompakta städer (t.ex. New Urban Agenda) och nationella miljösmål för god kvalitet och tillgängliga naturområden och grönområden.

Ämnesord: urban planering, grön infrastruktur, social sammanhållning, urbanisering, SDG 11, den nya urbana agendan

>> Läs mer

En kort film om forskningsprojektet finns här:

<https://www.youtube.com/channel/UCOiiG-QZ3lg9XTi6AI4bE0g>

Författare

Lucas Dawson

Sveriges lantbrukuniversitet,
Fakulteten för skogsvetenskap,
Skogsmästarskolan, 739 21
Skinnskatteberg,
lucas.dawson@slu.se

Marine Elbakidze

Sveriges lantbrukuniversitet,
Fakulteten för skogsvetenskap,
Skogsmästarskolan, 739 21
Skinnskatteberg,
marine.elbakidze@slu.se

L E Kraft van Ermel

Center for Language and Cognition,
University of Groningen,
Nederländerna,
l.e.kraft.van.ermel@rug.nl

Ulf Olsson

Sveriges lantbrukuniversitet,
Fakulteten för naturresurser
och jordbruksvetenskap, Institutionen för energi och teknik,
750 07 Uppsala,
ulf.olsson@slu.se

Yfke P. Ongena

Center for Language and Cognition,
University of Groningen,
Nederländerna,
y.p.ongena@rug.nl

Christina Schaffer

Sveriges lantbrukuniversitet,
Fakulteten för skogsvetenskap,
Skogsmästarskolan, 739 21
Skinnskatteberg,
christina.schaffer@slu.se

Karl-Erik Johansson

Sveriges lantbrukuniversitet,
Fakulteten för skogsvetenskap,
Skogsmästarskolan,
739 21 Skinnskatteberg,
kalle.johansson@slu.se

Forest facts

ISSN: 1400-7789. Production: SLU, Faculty of Forest Sciences 2023.

Publisher: goran.ericsson@slu.se.

Editor: yva.melin@slu.se.

Layout: grafiskservice@slu.se.

Illustrator: Fredrik Saarkoppel, Kobolt Media AB.

